

Berdie van Arend

Bernardine (Berdie) van Arend is geboren in Den Haag op 1 april 1918. Ze was de dochter van Salomon van Arend en zijn vrouw Leentje Hijmans. Ze had twee zusjes, Julie (1920-1943) en Käthe (1930-1943). Salomon van Arend en zijn gezin waren orthodoxe joden. Ze was verkoopster van beroep.

Berdie schreef regelmatig in *Ha'amoed; de Vuurzuil*. In 1932 werd in Den Haag het initiatief genomen om binnen de joodse Vereniging Toneel Ontspanning Philantropie (T.O.P.) een Scoutinggroep op te richten. In januari 1933 werd de groep formeel geïnstalleerd als T.O.P.-groep (groep 28) binnen het district Den Haag van de NPV. Van de groep waren zowel jongens (welpen, padvinders en voortrekkers) als meisjes (meisjesgezellen) lid. De groep was actief in het district, deed mee aan districtswedstrijden en kreeg op een gegeven moment de beschikking over een eigen kampeerterrain. Er was veel contact met andere joodse groepen in Nederland. In *Ha'amoed; de Vuurzuil; veertien daagsch orgaan voor Joodsch Den Haag* staan regelmatig verslagen van hun activiteiten.

Bij de oprichting van de groep was Berdie één van de meisjesgezellen, samen met Maut van Lier, Clara van Esso en L. Mozes. E. van Rijs was voorlopig leidster. Later werd Juut van Lier leidster bij de padvindsters. De meisjes-gezellen stopten na het vertrek van Juut door gebrek aan leiding, mogelijk na haar huwelijk in 1934.

De Haagse Padvindstersgroep Krachtig Voorwaarts (Kravo) heeft in de jaren dertig van de vorige eeuw nauw samengewerkt met padvindsters van de Joodse T.O.P.-groep. Het logboek van de Kravogroep bevat een overzicht van de samenstelling van de groep per 1 januari 1936. Hieruit blijkt dat op die datum een zestal padvindsters met herkenbaar Joodse namen van de Kravogroep deel uitmaakten. Dit zijn de zussen Willy en Loeki Cohen; Henny Cohen, Lies Jacobson, Sina Moses en To Polak. Per 1 januari 1937 werd opnieuw de samenstelling van de groep in het logboek genoteerd. Van de zes eerder genoemde Joodse padvindsters ontbreken de drie meisjes met de naam Cohen. Nieuw is

Rosa Brillenslijper die in september 1936 bij de groep was gekomen. In totaal waren er per 1 januari 1937 dus 4 Joodse padvindsters in de Kravogroep.

In 1939 werd bij de T.O.P. groep weer het initiatief genomen voor een nieuwe meisjesgroep. Door de regels van het Nederlands Padvindsters Gilde (NPG) kon dit niet als onderafdeling van een culturele vereniging. Er werd daarom een aparte groep opgericht: ISPA (Israelietische Padvindsters).

Tijdens de oorlog werd Berdie met haar ouders en zusjes via Kamp Westerbork gedeporteerd naar concentratiekamp Sobibor. Ze werd op 25 mei 1943 met het dertiende transport naar vernietigingskamp Sobibor gebracht en wordt bij aankomst op 28 mei 1943 vermoord. De treintransporten naar Sobibór vertrokken tussen 3 maart en 20 juli 1943 wekelijks op dinsdag vanuit Kamp Westerbork. Vrijwel alle gedeporteerden werden op de dag van aankomst direct doorgeleid naar de daar aanwezige gaskamers en vermoord. Met deze 19 treintransporten werden in totaal 34.313 Joden in de Tweede Wereldoorlog gedeporteerd van Nederland naar Sobibor gedeporteerd.

Meer informatie

Logboek Kravogroep I Den Haag van 31-5-1931 tot 24- 12-1936 en Logboek Kravogroep I van 23-1-1937 t/m 6-8-1937 (archief Nationaal Scoutingmuseum Baarn).

[T.O.P.-groep, een Joodse padvindstersgroep in Den Haag \(1932-1941, 1945- ca. 1950\) – Joods Erfgoed Den Haag](#)

[Ha'ammud = De vuurzuil = Ha'amoed; officieel orgaan van gecombineerde Haagsche Joodsche wijk-, cultuur-, sport- en jeugdverenigingen, jrg 1, 1931, no. 12, 06-11-1931 » 06 nov 1931 - Pag. 11 | Delpher](#)

[Ha'ammud = De vuurzuil = Ha'amoed; officieel orgaan van gecombineerde Haagsche Joodsche wijk-, cultuur-, sport- en jeugdverenigingen, jrg 2, 1933, no 17, 13-01-1933 » 13 jan 1933 - Pag. 13 | Delpher](#)

[Ha'ammud = De vuurzuil = Ha'amoed; officieel orgaan van gecombineerde Haagsche Joodsche wijk-, cultuur-, sport- en jeugdverenigingen, jrg 8, 1939, no 17, 27-01-1939 » 27 jan 1939 - Pag. 21 | Delpher](#)

[Bernardine van Arend \(oorlogsgravenstichting.nl\)](#)

[Bernardine van Arend \(joodsmonument.nl\)](#)

[Sobibórtransporten - Wikipedia](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.